

Zenon Baranowski

Pozytywny wyrok Trybunału Konstytucyjnego umożliwi ofiarom II wojny światowej dochodzenie odszkodowań od Niemiec przed polskimi sądami.

Posiedzenie Trybunału Konstytucyjnego zostało zaplanowane na 23 maja. Dotychczas składowanie takich roszczeń blokowała interpretacja prawa zakazująca takich pozwów. Jednak kwestionuje to grupa około 100 osób, którzy złożyli wniosek do TK. – Zgodnie z tym wnioskiem rozstrzygnięcie Trybunału otwiera szanse na dochodzenie roszczeń indywidualnych – zwraca uwagę w rozmowie z „Naszym Dziennikiem” mec. Lech Obara, prezes Stowarzyszenia Patria Nostra, które od lat walczy o zniesienie tzw. immunitetu państwowego.

Stowarzyszenie podkreśla, że „nie budzi wątpliwości fakt, że PRL i RP jakimkolwiek aktem prawnym nie zrzeka się roszczeń indywidualnych, należnych obywatelom”. Ale na przeszkodzie pozywania przed polskim sądem państwa niemieckiego stoi immunitet tego państwa.

Grupa posłów, która złożyła wniosek do TK, zauważa, że roszczenia te blokuje interpretacja jednego z artykułów Konstytucji, który zakazuje jego i dlatego należy zbadać jego zgodność z Konstytucją. Pod-

kreślają, że Ustawa Zasadnicza takiej możliwości nie wyłącza, natomiast zwyczaj międzynarodowy, na który powołuje się Sąd Najwyższy, nie jest na tyle precyzyjny, aby takiego wyłączenia dokonać.

Wniosek posłów popiera zarówno Prokurator Generalny, jak i Sejm. Politycy zauważają, że skoro obywatele innych państw mogą przed sądami amerykańskimi dochodzić odszkodowań z tytułu zbrodni popełnionych przez Niemcy czy inne państwa, to wobec tego polscy obywatele przed polskimi sądami również powinni mieć taką możliwość.

Przykład dali Włosi

Mecenas Lech Obara przypominia, że już wiele lat temu próbowano przetłamać immunitet Niemiec. – Faktem jest, że wyrok Sądu Najwyższego z

29 października 2010 r., w którym „odrzuć” pozew 71-letniego wówczas Winicjusza Natonińskiego przeciw państwu niemieckiemu, na wiele lat zamknął nam drogę możliwości dochodzenia roszczeń indywi-

dualnych za zbrodnie i zniszczenia dokonane przez niemieckiego okupanta – wskazuje prawnik. Jako młody 6-letni chłopiec Natoniński został bardzo poważnie poparzony podczas ludobójczej pacyfikacji

Pozytywne rozstrzygnięcie Trybunału otworzy szanse na dochodzenie roszczeń indywidualnych

przez Niemców jego rodzinnej wsi na Lubelszczyźnie w 1944 r. Zamordowano wówczas 368 osób, w tym kobiety i dzieci. On sam przeżył, ale przeszedł ponad 30 operacji i przeszczerpował skórę, mając niepełnosprawne ręce i chore płuca.

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

Przetłamać immunitet

Jednak tego, czego dotychczas nie udało się zrobić w Polsce, dokonał wymiar sprawiedliwości we Włoszech. – Okazało się, że sądy włoskie swoimi orzeczeniami złamały ten immunitet, zasądając od rządu niemieckiego odszkodowania na rzecz gmin i osób pokrzywdzonych przez niemieckich okupantów (od 2012 r. toczy się 25 tego typu spraw). Furtkę do możliwości dochodzenia tychże roszczeń otworzyło orzeczenie włoskiego Trybunału Konstytucyjnego z

2014 r. Liczymy na to, że teraz wyrok polskiego Trybunału Konstytucyjnego, podobnie jak ten włoskiego TK, otworzy nam drogę do sądu – wskazuje mecenas. – Oczekiwalibyśmy podjęcia przez polski TK orzeczenia analogicznego do tego, jakie wydał włoski trybunał – podkreśla prawnik. Jego kancelaria przygotowuje się do wniesienia szeregu pozwów o odszkodowania, m.in. związane ze zbrodnią piasnicką na Pomorzu. – Planujemy zrobić falę indywidualnych pro-

cesów na podstawie opracowa-

wania sprawy Piasnicy – zawiada nasz rozmówca.

Należne reparacje

We Włoszech próbowano wyplacić odszkodowania ofiarom zbrodni niemieckich z funduszy KPO, ale kwestionuje to włoski Trybunał Konstytucyjny. Podczas niedawnej konferencji w Bolonii pt. „Pozwy we Włoszech o odszkodowania za zbrodnie nazistowskie. Aspekty prawne, historyczne i socjologiczne” wskazywano, że w reakcji na wiele wygranych spraw przed włoskimi sądami w sprawie odszkodowań od Niemiec władze włoskie podjęły próby konfiskaty niemieckich nieruchomości znajdujących się na terenie Italii. Wycofano się z tego na korzyść pomysłu wypłaty odszkodowań z włoskiego KPO. W obliczu prawnych i proceduralnych zawiłości podsumowano, że Włochy znalazły się w „błędnym kole”, choć prof. Edmondo Mostacci stwierdził, że okazało się, iż immunitet państwa „nie jest blokiem z marmuru”.

Podczas konferencji zwracano uwagę, że Włochy są jedynym państwem, które wytoczyło pozew przeciw państwu niemieckiemu o reparacje wojenne. Uczestnicy byli nieco zaskoczeni informacjami, że teraz również Polska domaga się odszkodowań od Niemiec za zbrodnie wojenne. ■